

DESERTEREN

ANNELIES VERBEKE
DESERTEREN

NOVELLE

Angèle

*‘Whenever someone calls me oversensitive,
I feel like a nose being lectured by a fart.’*

– HANNAH GADSBY

‘Categorize me, I defy every label.’

– JANELLE MONÁE

*‘– dann lese ich einen Dichter der Vorzeit, und es ist mir,
als säh’ ich in mein eignes Herz.’*

– JOHANN WOLFGANG VON GOETHE,
Die Leiden des jungen Werthers

WIE WORDT DAAR OPGEGRAVEN uit een modderige kuil? Wie was zo gek zich daarin te verschansen uit onbegrijpelijk of op zijn minst overdreven ongenoegen? Van wie is die oorlogstronie, wie behoren die benen in slijkbroek toe? Wie opent daar de plakkerige wimpers om geërgerd met de ogen te kunnen rollen? Wie draait daar liggend een joint en steekt die zuchtend op?

Hemeltj lief!

Het is de auteur!

Eigenlijk was het te verwachten. Het ging al een tijdje niet zo heel, heel goed met haar.

Maar wie zijn die twee gravers? Geen familie, toch niet in strikte zin. Al vertonen hun gezichten een sterke gelijkenis met het eigenaardige hoofd van de auteur, hun lichamen hebben niets met het hare gemeen. De ene is een ronde vrouw met een schort en de andere een militair uit een ver verleden, of uit een sprookje – hij draagt een hoofddeksel met een struisvogelveer. De veer zit hem in de weg, bij herhaling veegt hij ze uit zijn gezichtsveld.

‘Kind toch!’ De stem van de vrouw heeft klaarblijkelijk te lang te veel geroepen. ‘Dat is toch geen doen!’

‘Een schande’, zegt de militair, die het woord nogmaals herhaalt, als wilde hij nagaan of hij er nog meer afkeuring en minachting in kan leggen. Dat kan hij: ‘Schande.’

‘Allez!’ De vrouw trappelt de losse aarde aan de rand van de put plat met de zool van haar orthopedische sandaal, een nutteloos gebaar waarmee ze haar ongeduld wil overbrengen. Daarna hurkt ze weer neer. ‘Kom eruit, zoetjel!’

‘Fuck off’, zegt de auteur. Zo’n afgezaagde Amerikaanse vloek als eerste woorden. Zie je wel. Dit is niet haar tijd. Al wat ze aanraakt, verandert in stront. Ze probeert zich zo ongemerkt mogelijk in te graven, wrijft een vuistje aarde langzaam over de plek waar haar hart zit, discreet maar daarom niet minder melodramatisch.

‘Die aanstellerij.’ De militair inhaleert diep, ademt bevelend uit. ‘Schrijven, zeg ik! De plicht roept. Belofte maakt schuld.’

‘Ik heb jullie niets beloofd’, protesteert de auteur. ‘Ik ken jullie niet eens.’

‘Ik ben Moeke Verbeke’, zegt de vrouw. Ze haalt een verfrommelde zakdoek uit haar schort, laat er een sliert speeksel op neerdalen en maakt aanstalten het gezicht van de auteur ermee te gaan schoonvegen.

De auteur verheft een arm, begeleid door een aar-deregen, en houdt de hand van Moeke Verbeke tegen. Moeke Verbeke. Verdomme. Die naam heeft de auteur jaren geleden zelf verzonnen, toen de kinderen van haar partner een naam voor haar zochten. Waarna ze in paniek duidelijk moest maken dat het een grapje was, en de kinderen er pas mee ophielden nadat ze een dag lang elke zin met ‘Moeke Verbeke’ waren begonnen.

‘En dit is Maarschalk Gianfranco Verbeke’, zegt Moeke Verbeke.

Moeke legt een arm over de schouders van de Maarschalk en buigt zich samen met hem nog dieper over de auteur heen. ‘Wij zijn je schaduwzijden.’

De auteur en de Maarschalk kijken elkaar ijsig aan. Zo ziet haar monomane, werkverslaafde kant er dus uit. Belachelijk.

‘Mooi’, zegt de auteur. ‘Hartelijk dank. Nu kunt u gaan. Ik wil een dutje doen.’

Haar haren zijn zwaar van de aarde. Aardezware

haren, AAH! AAH! HAAAAA! denkt de auteur – graaf me in of het wordt nog een klankdicht.

‘Dutje.’ Het woord heeft de Maarschalk diep bele digd. Hij tuurt naar een naderende onweerswolk.

‘Stilstaan is achteruitgaan, zoetje’, zegt Moeke Verbeke nerveus. ‘Alle demonen die je hebt opgespaard zijn voortdurend naar je onderweg, zo langzaam dat ze onder normale omstandigheden geen kans maken. Maar als je hier blijft liggen, dan halen ze je in, hè, als zombies. Heb je honger? Wil je iets eten? Kom.’

Een maniak, denkt de auteur. Zombies. Demonen. En die maarschalk is een idioot. Die alerte blik en dan die veer. Of misschien is Moeke de idioot en de Maarschalk de maniak. Dat zou ook kunnen. Waar bemoeien haar schaduwzijden zich mee?

Op haar hoede kijkt de auteur toe hoe de maniak en de idioot een blik van verstandhouding wisselen. Daarna springen ze de kuil in en ontstaat er een worsteling met de ledematen van de auteur. Ten slotte wordt ze, liggend op haar buik, bij haar benen langs de wand van haar zelfgegraven graf naar boven getrokken. ‘Het is voor je eigen goed!’ toetert Moeke. ‘Schande’, herhaalt de Maarschalk, en dan, vastbera-

den: ‘Schrijven zul je, verwend wicht!’ Het lichaam van de auteur hobbelt en glijdt met tamelijk hoge snelheid over het grasveld, het park door. Ze staakt het tegenstribbelen om zich te kunnen concentreren op het vermijden van aarde en gras in haar mond en neusgaten. Pas bij het klimrek laten ze haar los, om op adem te komen. De auteur draait zich weer op haar rug.

‘Er is ook goed nieuws’, hijgt Moeke Verbeke met rode wangen. Ze kijkt de twee anderen met pretoogjes aan. ‘We zitten al halverwege bladzijde negen! Bravo!’

Haar eerste klapjes zijn eenzaam, daarna klappen de handen van Maarschalk Gianfranco Verbeke met haar mee. De auteur vertikt het. Applaus? Laat haar niet lachen.

— Ach, lezer. Het is zover. Weer een verhaal over de auteur, en dan nog een waarin tevens een ik-persoon u aanspreekt. Meer zelfs. Ik klim schaars gekleed, schaamteloos en aangeschoten bij u op schoot, zet een feesthoedje op uw hoofd – ik zal er zelf ook een opzetten: zo – en bedek uw beide wenkbrouwen met voorzichtige kusjes. Lezertje, lezertje toch, wat moet

een mens anders? Milkshakes maken? Windsurfen? Rondswalen op luchthavens? Ik blijf gewoon lekker zitten en leg mijn voorhoofd zo tegen uw schouder aan, goed?

We kennen elkaar niet, maar ik kan het al raden: u bent niet gelukkig. U denkt misschien van wel, maar u bent het niet. Niets dramatisch. Niet de schuld van uw partner, noch van uw ouders, niet eens, strikt genomen, van uzelf. Maar gelukkig? Nee. Niet meer. Ach, u hebt van alles geprobeerd: sport, overspel, genereuze schenkingen, en uiteindelijk besliste u de literatuur nog maar eens een kans te geven, hoe vaak die u in het verleden ook heeft teleurgesteld. Lezer-tje lief, ik begrijp dat, niets menselijks is mij vreemd. Ik zal u troosten. Nee, niets zeggen, wacht, ik zal u wat op de lippen kussen om te voorkomen dat u praat. Op deze pagina's zal ik u troosten, lezertje lief. Tenzij u het nu al beu bent. Dat u het al beu bent en mijn dierbare boek dichtklapt om het nooit meer te openen. Als u er zo eentje bent: ga uw gang. Het doet me niets. Ik zal op mijn chaise longue gaan liggen en u krijgt nog slechts een handpalm van me te zien. Ga! Laat dat hoedje maar achter op de tafel. Bruut. Snol.

U verdient mij niet! Sorry, sorry, sorry! Kom terug en gaat u zitten. Ik ben u enorm dankbaar. Dank u wel. Dank u.

Moeke Verbeke en Maarschalk Gianfranco Verbeke hebben het bureau van de auteur samen opgetild en tegen de achtermuur van haar werkruimte gezet. Daarna hebben ze elk een vochtig zeemvel ter hand genomen, de tuinstoelen schoongemaakt en naar binnen gedragen, om ze in het midden van de ruimte in een kring te plaatsen. Vanuit het aanpalende badkamertje klinkt het geluid van stromend water.

‘Ze maakt een overspannen indruk’, zegt Moeke.

De Maarschalk knikt. ‘Daarom zijn we hier, Moeke.’

‘Al een hele tijd, volgens mij. Uitgeput.’

‘Dat zou ik zo denken, ja.’

‘Ze hoort jullie!’ roept de auteur.

De douche zwijgt. Moeke en de Maarschalk volgen zijn voorbeeld. De laatste stoel staat op zijn plaats.

‘Willen jullie dat ik deze kleren aantrek?’ klinkt het vanuit het badkamertje.

‘Aantrekken!’ blaft de Maarschalk.

‘En als ik dat niet wil?’

‘Het is dat of niets.’

‘Oké’, zegt de auteur. Bloot en met rechtopstaand handdoekdroog haar stapt ze tevoorschijn. ‘Wat hebben jullie met mijn werkruimte gedaan? Zet dat eens terug zoals het was.’

‘Maak dat je iets aanhebt, godver.’

Moeke gebaart naar de Maarschalk om zijn toon wat te temperen. ‘Naakt rondlopen kan prettig zijn, maar er komt bezoek, zoetje.’

‘Had ik al gezegd dat ik jullie erg stereotyperend vind qua geslachtsinvulling?’ De auteur drapeert zichzelf over haar chaise longue en kijkt belangstellend naar haar borsten. ‘Een kloek, overbezorgd moeke en een mannelijke militair. Erg.’

‘Daar kunnen wij niets aan doen’, zegt Moeke afgemeten.

‘Het zal mijn schuld zijn’, zegt de auteur.

‘Wij zijn facetten van jouw karakter!’ Maarschalk Gianfranco Verbeke spert de ogen open.

‘Een schaduwzijde met een stratego-rang. Klinkt als iets wat ik heb verzonnen. Op een minder dagje’, zegt de auteur. ‘Maar alles is er al.’

De schaduwzijden laten zich niet tot een discussie verleiden.

‘Ga je nu nog kleren aantrekken?!’

— Lezertje, aangezien Moeke en de Maarschalk er niet op ingaan, toch even dit. De auteur heeft inderdaad altijd het idee gehad dat alles wat zij schrijft al in ongeschreven, efemere toestand bestaat – niet alleen de onderwerpen, maar hele verhalen, tot in de kleinste details – en dat het haar taak is – haar plicht! zo zou de Maarschalk het formuleren – wat ze ‘ontvangt’ zo juist mogelijk neer te zetten. Jarelang heeft zij over dat vermoeden gezwegen – ze is tenslotte een vrouw in de artistieke sector, zo iemand wordt al wat sneller gecolloqueerd – maar sinds zij er gaandeweg achter is gekomen dat bijvoorbeeld Jorge Luis Borges, Ferdinand Céline en David Lynch precies dezelfde bevindingen over hun artistieke werk hebben opgetekend, laat zij er nu en dan iets over los, mondjesmaat, met vermelding van deze mannen als schild.

‘Wie komt er?’ vraagt de auteur zo ongeïnteresseerd mogelijk, hoewel ze nieuwsgierig is. Ze telt negen stoeien. Dat is hoe dan ook meer volk dan ze nu kan verdragen. Onbeschaamd toch, eigenlijk, dat Moeke en de Maarschalk de plek waar zij zich het veiligst voelt zo-

maar naar eigen goeddunken komen herinrichten. En hoe. In een kring geplaatste stoelen hebben de auteur altijd tot onbehagen genoopt.

Moeke en de Maarschalk kijken elkaar aan met knikjes en gebaartjes – ga jij het uitleggen of doe ik het? Moeke neemt het woord: ‘Omdat je de laatste tijd een wat mistroostige indruk maakt en zoveel leest...’

‘Wat té veel’, onderbreekt de Maarschalk.

‘Daarnet zei je dat ik overspannen en uitgeput was’, bokt de auteur.

‘Ook... en omdat het enige wat je nu schrijvend blijkbaar kan boeien verhalen zijn die met klassiekers van voor 1900 in verband staan en nu je die opdracht hebt aangenomen omtrent hooggevoeligheid, dachten wij: misschien een goed moment om er eens in groep over te praten.’

‘Wie dan?’ dringt de auteur aan.

‘Aan wie denk je als eerste bij een hoogsensitief romanpersonage?’

‘Werther?’ De auteur gaat rechtop zitten. ‘Komt Werther?’

‘Werther en Lotte, Goethe en Charlotte Kestner-Buff, tja en Thomas Mann moesten we dan ook vragen.’